

Tempesta en un got d'aigua

CARLES SENTÍS

La polèmica sobre la llengua a València ha tingut repercussions al Principat. L'autor de l'article considera que l'actitud del senyor González Lizondo no és essencialment anticatalanista i que, en definitiva, els valencians tenen el mateix dret que la resta de comunitats a establir les seves normes lingüístiques. Això no serà negatiu per al català, sinó al contrari.

el seu idioma i, si ell no pertany a aquesta categoria alfabetitzadora, s'ha de pensar que el pollastre va per a ell. Abans de Fabra, Maragall i Verdaguer també escriven *Vich* i no per això deixaren d'enriquir i donar esplendor a la nostra llengua. De fet, quan el senyor González Lizondo va decidir fer posar subtítols als films catalans com si fossin estrangers, ell mateix es tirava sorra als ulls, perquè el ridícul si no mata desgracia a qualsevol. A darrera hora i per voluntat de l'alcalde de València que precisa que ella, així com la Generalitat valenciana, mantenen les normes, al senyor Lizondo només li restà —i reivindicà— l'àrea de les Festes Populares (les Falles) per a l'aplicació de la seva particular acadèmia. Per això, encara que la seva tasca estigui destinada a la *nit del foc*, parlàvem d'una tempesta en un got d'aigua. Però no d'una aigua blanca o d'orxata, sinó d'aigua de les fonts de Bunyol, que ara,

desgraciadament, poden tenir un trist regust a cendra...

Fora de l'actual Principat de Catalunya hi ha gent que miraculosament parlen un mateix idioma malgrat que hagin pogut passar segles sense que cap Estat, govern o acadèmia l'apliqués ni tan sols l'emparés. Uns en diuen —clar— català, com els del Rosselló i rodalies; altres en diuen alguerès, encara que sàpiguen (i n'estan força orgullosos) que és el català arcaic i amb tocs sards i italianitzats; però no pas més que els gal·licismes del Roselló o els castellanismes de València i... de Barcelona. A l'Alguer temen que, per la gran força mediàtica —la RAI— dels nostres dies, el seu idioma sofreixi el cop mortal que no es produí durant segles. Els seus caps més pensants volen revifar la parla dels avis, però no tots estan d'acord que es faci a través del català modern i voldrien que almenys per co-

mençar es donés més vida i abast a l'alguerès.

El cas de València no és pas el mateix car, en diferents moments, València, en la literatura i en l'edició, ha rivalitzat —i això ha estat molt bo— amb Barcelona. És bo recordar-ho aquest any que tant hem parlat del *Tirant*. I encara és millor que, ultra Joanot Martorell, sorgís, a València, un Ausiàs Marc, com és una glòria que un dels millors prosistes de la llengua, avui, sigui un valencià de Sueca: Joan Fuster. La Universitat, la joventut culta, està en el millor camí pro-valencià, o català, que això és igual. I, per tant, determinades anècdotes, encara que passin, i potser perquè hi passen, per la política, no s'han de tenir en compte. No és més que un tema d'una xerradeta de capvespre d'estiu. Deixem que vulgarment i sobre el terreny parlin del valencià o del mallorquí. Millor; això vol dir que el català, un dia, imperà. No vulguem que ara imperi de nou. Deixem-los a ells que recercent les seves arrels trobin espontàniament la identitat. De les Illes apareixen sovint escriptors meravellosos. De les terres de Ramon Llull periòdicament apareixen poetes com Alcover o Rosselló-Porcel, el Rimbaud català del qual jo mateix vaig ésser bon amic. Poc abans i en prosa, es féu present Joan Estelrich com, molt més tard, Bartasar Porcel. No crec que ningú els cridés des de Barcelona. A la Ciutat Comtal, com més callem, millor. I no per *passotisme* sinó per tot el contrari.

Carles Sentís és escriptor i periodista

Testimonis de la història

JOSEP MARIA SUBIRACHS

La commemoració del trentè aniversari de la construcció del Mur de Berlín recorda a l'articulista una enquesta que van fer les Publicacions de l'Abadia de Montserrat l'any 1970 en la qual preguntaven a un grup d'intel·lectuals si calia denunciar la societat de consum.

serrat varen dedicar, el 1970, un número monogràfic a la pregunta: "Cal denunciar la societat de consum?", i tots els *progres* del moment condemnaren al foc etern aquest sistema econòmic. Qui ho havia de dir, que vint anys després els països de l'Est, que havien pogut *alliberar-se* de grat o per força del capitalisme, s'aixecarien per aconseguir el que semblava tan pecaminós: l'economia lliure. Perquè ha estat el poble el que s'ha rebel·lat per enderrocar un règim opressor, corromput i fracassat, que només ha portat desgràcies i sofriments i que s'aguantava per la força i amb la vergonyosa aquiescència de molts intel·lectuals i artistes del món occidental que, per esnobisme, donaven suport moral a aquestes terribles dictadures. Aquí també en tenim, d'aquests intel·lectuals, i alguns d'ells, que d'altra banda perferixen gaudir de la societat de consum

que critiquen, van fer-me saber indignats el seu desacord amb les paraules que vaig escriure en aquella ocasió.

Permeteu-me que transcrivui aquell text que, segons sembla, va molestar més d'un:

"S'ha posat de moda el terme *societat de consum* per assenyalar els països d'economia lliure o capitalista o, per precisar més, neocapitalista, enfront dels d'economia dirigida.

"Des del punt de vista d'art, la cosa és clara: en la part del món on el sistema d'economia lliure impera, s'hi troba quasi tot l'art vàlid de la nostra època, i en el d'economia dirigida, l'art, o el que passa com a art, és d'una tristesa aclaparadora. La comparació és doncs, des del punt de vista de la cultura i de l'art, favorable als països que es troben dins l'anomenada *societat de consum*, ja que és allà on l'estil de la nostra època s'ha creat i es vivifica constant-

ment. A més, en aquests països tenen una activitat brillant dues especialitats artístiques típiques de la nostra època: el disseny gràfic i el disseny industrial; per contra, en els països d'economia dirigida, des dels d'extrema dreta fins als d'extrema esquerra, aquestes especialitats no han pogut desenvolupar-se i, si ho fan, és d'una manera rudimentària i anacrònica.

"Una altra característica favorable a la *societat de consum* des del punt de vista de l'art és que es cultiva en la seva vessant de detector d'injustícies, o sigui, l'art de protesta, que fa que aquesta societat, evidentment defectuosa, es pugui autocorregir, cosa impossible en els règims d'economia dirigida, ja que el dirigisme, arribant fins al camp de la cultura, sols permet l'art com una constant glorificació del sistema i produeix, en conseqüència, unes obres retrògades, avorrides i acadèmiques i, per tant, sense cap interès com a obres d'art".

Com es pot veure, malgrat els vaticinis d'aquells intel·lectuals i artistes que m'esbroncaren, el que llavors semblava equivocat avui ja no ho és tant i la història, que ha anat més de pressa del que podíem imaginar, ha fet possible que poguem ser testimonis d'uns canvis transcendents que faran del nostre món un lloc més humanament habitable.

Josep Maria Subirachs és escultor

bústia

Raiers

Amb motiu de la carta del senyor Miquel Vilaginés, publicada en aquesta secció el dia 29 de juliol, hem de fer les següents precisions.

És evident, i la història així ho demostra, que la població catalana amb més persones especialitzades en el transport fluvial de la fusta fou Coll de Nargó. Això no fou obstacle perquè també hi haguessin experts raiers a la Pobla de Segur i el Pont del Claverol i que tots ells treballassin als diferents rius del Pirineu, contractats molts cops per fustaires pallaresos. Fins i tot raiers italians vingueren en certes èpoques a treballar als nostres rius.

Tot això ens porta a comentar que aquest ofici, un dels més antics del món, fou

tradicional en totes aquelles zones a les quals la natura ha dotat amb esplèndids boscos i cabalosos rius, que han estat durant segles la millor via de comunicació d'aquestes contrades de muntanya, tant als Pirineus com als Alps, als Carpats o a la Selva Negra.

Conscients de la importància del fet raier per a la Pobla i el Pallars, i conscients de la universalitat de l'ofici, els raiers pallaresos hem estat els impulsors de la col·laboració internacional sobre aquest tema creant la Coordinadora dels Raiers d'Europa, que agrupa 12 associacions de diversos països, i liderant la constitució d'una associació mundial que es crearà aquest estiu.

El nostre esperit ha estat sempre obert, estenent la mà a tothom. Si algú no s'hi ha

volgut integrar ha estat per a nosaltres una desil·lusió. A més hem col·laborat sempre en qualsevol iniciativa, com ara en l'edició del llibre *Entre bosc i lo riu hi passava la vida*, duta a terme a l'Alt Urgell.

D'altra banda, si avui dia els raiers es relacionen essencialment amb la Pobla de Segur i el Pont de Claverol és perquè, des de fa 13 anys, un nombrós grup de persones treballa amb l'esforç i la tenacitat dels vells raiers a difondre una de les arrels de la nostra història servint memòria de generacions dels nostres avantpassats que dedicaren llurs vides a aquesta bonica i arriscada professió del transport fluvial de la fusta, per damunt de mal entesos localismes i amb l'esperit d'agermanar-nos amb col·lectius

d'altres zones del món, heus, com nosaltres, d'aquesta tradició. **Àngel Portet i Boixareu, president de l'Associació Cultural dels Raiers de la Noguera Pallaresa i de la Coordinadora dels Raiers d'Europa. La Pobla de Segur.**

Casar-se 'a' l'església

Quan avui les enquestes diuen que a Espanya cada vegada es casen més parelles per l'Església, potser haurien de dir, més encertadament, que es casen més parelles a l'església, és a dir, als temples.

Tinc la sospita que alguns, sense creure ni en el sagrament ni en la indissolubilitat del matrimoni, escullen casar-se a l'església perquè el ceri-

monial de l'Església és més bonic. No té la fredor burocràtica de l'administració de justícia, d'on els nuvis sovint surten amb una impressió semblant a la d'haver anat a treure el carnet d'identitat.

Una cosa és que un casament es faci al temple, segons el concordat entre l'Església i l'Estat, i, l'altra, que un casament es faci segons l'Evangeli. **Mossèn Pere Campàs Bonay. Monestir de l'Estany.**

... I anem per feina

La lectura de dos articles darrerament publicats a l'AVUI, *El silenci de l'Església* i *No plorem tant i anem per feina* (31-7) em mou a palesar una ampla adhesió als punts de vista de Salvador Cabré, arxiprest de Sant Oleguer.

Pel que fa a la personalitat del company Sayrach, aprofito l'avinentsa per subratllar (entre d'altres) el mèrit de la seva col·laboració a *Correspondència*, una finestra llavors oberta al Concili. I la seva tasca de coordinació i estímul interdiocesà des del mateix vicle de comunicació i des del moviment de capellans en medi obrer i camperol.

Pel que fa al desbloqueig eclesial i al reconeixement del celibat opcional, una vegada més fem apel·lació a la Conferència Episcopal Catalana i a l'Espanyola i als organismes del Vaticà. Que s'obrin d'una vegada a l'audàcia cristiana, al sentir del poble de Déu i al valor del matrimoni com a sagrament. I prou malbaratament d'energies. **Antoni Fortuny i Feliu. Oliana, Lleida.**